

УДК 821. 161. 2-3 (09)

**ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ДИСКУРС РОМАНУ
Ю.ПОЛЯКОВА “ГРИБНИЙ ЦАР”
(імагологічні нариси)**

Тетяна ШЕВЧУК

*Ізмаїльський державний гуманітарний університет
вул. Рєпіна, 12, Ізмаїл, 68600
Кафедра зарубіжної літератури*

У статті розглядається стан сучасного розвитку імагології як галузі порівняльного літературознавства, її предмет, завдання, базові категорії. На основі роману російського письменника Ю.Полякова “Грибний цар” визначаються особливості етнокультурної самоідентифікації росіян у постперебудовний період та художнє сприйняття образів слов'янських країн та їхніх представників, зокрема українців, білорусів, поляків. Виводяться прецедентні феномени щодо образів сучасної Росії та України.

Ключові слова: імагологія, етнокультурний дискурс, ментальність, ідентифікація, образ країни, український кітч.

Етнокультурний дискурс є базовою категорією не тільки лінгвокультурології та етнолінгвістики, а й імагології – гілки порівняльного літературознавства, предметом якої є вивчення літературних іміджів (образів) інших країн та іноземців, відтворених в певній національній літературі. Німецький дослідник Г.Дізерінк у праці “Компаративістика. Вступ” (1982) визначив імагологію як напрям порівняльного літературознавства, який найбільше відповідає завданням сучасності. Предметом імагології (термін Г.Дізерінка) він вважає вивчення духовного образу певного народу з точки зору іншої національної свідомості. Вчений зазначив, що саме література є найважливішим, хоч і не єдиним джерелом з цього напрямку, оскільки саме в художній творчості формуються найтипівші моделі кітчевого чи іміджмейкерського мислення¹.

Провідний вітчизняний компаративіст Д.Наливайко у статті “Літературознавча імагологія: предмет і стратегія” зазначив: “За своїм характером вона [імагологія] є галуззю міждисциплінарною, поряд з літературознавцями нею займаються антропологи і етнологи, соціологи і культурологи, історики ментальностей та історики ідей та інші”². Дійсно, імагологія становить головну тенденцію розвитку сучасної історіогра-

¹ Див. *Dyserink H.* Komparatistik. Eine Einfuhrung. Bonn, 1982.

² *Наливайко Д.С.* Літературознавча імагологія: Предмет і стратегія // Літературна компаративістика. Вип.1. Київ, 2005. С.27.

фії, що засвідчують розвідки зарубіжних учених останніх років³. В Україні, на жаль, кількість відповідних досліджень незначна. Одним із головних стало дослідження Д.Наливайка "Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст."⁴. Серед його попередників – В.Січинський із книгою нарисів "Чужинці про Україну"⁵. У наш час учені частіше звертаються до імагознавчих студій⁶.

Зацікавленість імагологією в другій половині ХХ ст. зумовлена сучасними політичними процесами (розпадом СРСР, інтеграційним рухом в Європі). Як наслідок, актуальними стають проблеми порозуміння між етнокультурними спільнотами. Специфіка літературознавчої імагології полягає у висвітленні культурологічного, ментального та метаобразного сприйняття певних країн та їх етнічних представників, що склалася в авторській свідомості. З точки зору геополітичного аналізу картини світу (Д.Зам'ятін) поняття метаобразу сприймається як "географічний образ, що найбільш ефективно представляє певну територію (регіон, країну) протягом тривалого історичного періоду. Формується внаслідок інтерференції масштабних географічних образів території шляхом накладання різних просторово-сміслових конотацій"⁷. Базовими імагологічними категоріями стали: інонаціональне та інокультурне, етнокультурна ідентичність, самовизначення, взаємне сприйняття, етнонаціональний стереотип, автостереотип, уявлення про імідж (образ) "свого" та "іншого" культурного простору та введені з етнопсихолінгвістики поняття "прецедентного феномену", фрейму тощо⁸.

Кінцевим завданням дослідника-імаголога є висвітлення ментальних стереотипів у парадигмі геополітичної, історіософської та конкретної соціально-політичної картини світу. Саме в творах зарубіжних письменників знаходимо цікаві деталі, що суттєво характеризують ті чи інші реалії побуту та звичаїв іншого народу, адже "іноземні джерела щедріші на реалії повсякденного життя іншого народу, деталі його побуту, звичаїв, обрядів тощо, на фіксації характерних проявів його ментальності і психології"⁹. Важливе значення надається аналізу метаобразної системи авторського мислення, багаторівневих та внутрішньо пов'язаних інтертекстуальних концептів у контексті будування багатомірної картини світу, яка може суттєво відрізнитися від стереотипів,

³ Див. Русские о Сербии и сербах. Санкт-Петербург, 2006; *Хорев В.А.* Поляки и русские глазами русских литераторов. Имагологические очерки. Москва, 2005; *Його ж.* Поляки и русские в глазах друг друга. Москва, 2000; Россия–Польша. Образы и стереотипы в литературе и культуре. Москва, 2002; "Я берег покидал туманный Альбиона...". Русские писатели об Англии. 1646–1945. Москва, 2001; *Почепцов Г.Г.* Имиджелогия. Москва–Киев, 2000; *Чернышова О.В.* Шведский характер в русском восприятии. Москва, 2000; *Оболеский Д.* Византийское содружество наций. Шесть византийских портретов. Москва, 1998; *Гачев Г.Д.* Национальные образы мира. Америка в сравнении с Россией и славянством. Москва, 1997; *Шестаков В.П.* Америка извне и изнутри. Москва, 1996; *Щенетов К.П.* Немцы – глазами русских. Москва, 1995; *Todorov T.* Nous et les autres. La reflexion française sur la diversité humaine. Paris, 1992; *Ерофеев Н.А.* Туманный Альбион. Англия и англичане глазами русских. 1825–1853 гг. Москва, 1982.

⁴ *Наливайко Д.С.* Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст. Київ, 1998.

⁵ *Січинський В.* Чужинці про Україну. Вибір з описів подорожей та інших писань чужинців про Україну за десять століть. Київ, 1992. Це видання є репринтним. Попередні: Львів, 1938; Прага, 1942.

⁶ *Орехов В.* "Ответная" литературная рецепция как объект имагологии // Літературна компаративістика. Вип.1. Київ, 2005. С.98–110; *Його ж.* Образ "чужой" страны в первой книге В.О.Ключевского // Література в контексті культури: Збірник наукових праць. Вип.15. Дніпропетровськ, 2005. С.279–286.

⁷ *Зам'ятин Д.* Власть пространства и пространство власти: Географические образы в политике и международных отношениях. Москва, 2004. С. 334.

⁸ Див. *Красных В.* Этнопсихолінгвістика и лингвокультурология. Москва, 2002; *Карпенко-Иванова У.* Фрейм. Вооруженное противостояние в русской, английской, итальянской культурно-языковой традиции. Киев, 2006.

⁹ *Наливайко Д.С.* Літературознавча імагологія: Предмет і стратегії. С.34.

нав'язаних інформаційними джерелами. Питання розмежування ідентичних образів від фіктивних, що склалися в літературних творах, історичних та публіцистичних нарисах внаслідок соціального, політичного чи ідеологічного замовлення, якраз і допомагає вирішувати літературознавча імагологія.

Метою даної статті є дослідження етнокультурного дискурсу роману відомого російського письменника Юрія Полякова "Грибний цар" (2005). Увагу зосереджено на висвітленні особливостей етнокультурної самоідентифікації, тобто відтвореної в романі сучасної російської ментальності, що сформувалась у 90-ті роки ХХ ст. **Завданням** дослідження є аналіз авторської оцінки етнокультурної самосвідомості росіян за радянської та пострадянської доби, а також художнє сприйняття письменником образів слов'янських країн та їхніх представників: українців, білорусів, поляків, що їх передано ґрунтовно чи яскравою деталлю.

Звернення до творчості російського письменника Ю.Полякова є обґрунтованим. Автор численних романів і повістей, він небезпідставно перебуває на злеті своєї популярності як у Росії, так і за кордоном. Константною для його книг стала тема роздумів про наслідки межі епох (радянської/пострадянської) та зламаних доль особистостей. Ю.Полякова цікавить питання, що сталося з самосвідомістю людини пострадянського простору, що змінилося в ній і чи в кращий бік відбулися ці зміни. Роздуми автора мають важкий характер. З одного боку, аж ні як не ідеалізується менталітет людини країни Рад. Остання здебільшого змальовується як безпорадна, наївна, невізна, боязлива*, не готова до існування в капіталістичному суспільстві. А з другого боку, порівнюючи типових представників інтелігентного прошарку суспільства з "кріпкими, лобастими хлопчачками, що невідомо звідки з'явилися у великій кількості"** та стали володарями країни, автор із впевненістю віддає перевагу колишній щирій вірі перших у суспільні ідеали, вірну дружбу, чисте кохання. В романах Ю.Полякова переважна кількість росіян, досвідчених у своїй справі фахівців, які опинилися за межею бідності внаслідок економічної та соціальної кризи, виглядає духовно скаліченою спільнотою, неспроможною на самореалізацію та особисте щастя. Попри це, змальовуючи долі представників молодшого покоління, що не виховувались за критеріями радянської моралі, письменник помічає в ньому певні позитивні риси: небажання плисти за течією, прагнення буди володарем своєї долі, віру в себе, здоровий прагматизм.

У творах "Паризька любов Кості Гуманкова", "Небо падких", "Замислив я втечу..." Ю.Поляков розповідає про долі героїв, які не змогли реалізувати себе в капіталістичному соціумі. В останньому романі письменника – "Грибний цар" – навпаки, головний герой, бізнесмен М.Свірельников, досягає вершин на сходинках соціальної ієрархії. Але його ціннісні орієнтири поступово змінюються: від завищених вимог до себе як до радянського офіцера до згубного для особистості, нищого світосприйняття "нового росіянина". Стосунки між чоловіком та дружиною стають лакмусовим папірцем, що віддзеркалює стан здоров'я суспільства. В цьому контексті показовим стає ставлення героя роману до дружини, яке змінюється від обожнювання в молодості до тотального нехтування жінкою, навіть здатності вбити її.

* Характерною ознакою радянського менталітету був страх перед судовими позивами, що обов'язково ототожнювалися з карними справами – це з гірким гумором відмічає Ю.Поляков: "повістка до суду за елементарною побутовою справою сприймалася з жахом, як *чорна мітка* за часів піратства".

** Цитата з роману Ю.Полякова "Замислив я втечу..." (1999).

Аналіз письменником особливостей світосприйняття при соціалізмі та в постперевбудовний період у контексті “конфлікту епох” набуває нових рис у романі “Грибний цар”. Твір насичений етюдами про життя героїв, які кардинально змінили свої ідеологічні переконання, намагаючись пристосуватися до вимог нового часу, але при цьому втратили елементарну честь і порядність. Так, автор висміює лицемірство художника, який у 20-х роках бачив Леніна, малював його і дуже пишався цим фактом за радянської доби. В 90-ті роки його спогади про доленосну зустріч змінили свій формат: у численних телепередачах митець розповідає майже як свідок, яким “всесвітнім мерзотником” був керманіч пролетарів, підкріплюючи тезу все новими й новими подробицями про розпусні погляди останнього на юних колгоспниць тощо.

Показова в цьому контексті й історія народного депутата, несамовитого поборника соціалістичної моралі, який відіграв певну роль у дитинстві головного героя. Користуючись своєю владою, депутат прагнув радикально поліпшити “антиморальну та антисуспільну атмосферу”, у створенні якої був звинувачений школяр, що вдався до хитрощів при зборі металобрухту. Піднявшись по сходинках соціальної ієрархії, депутат згодом зароблятиме собі рейтинг на спогадах, як важко жилося інтелігенції “під залізною п’ятою комуністичної деспотії”. Подібною була й історія театрального режисера, який виїхав за кордон, безсоромно оббрехавши партійного працівника. При цьому випущено з уваги ту деталь, що саме останній і дав йому дозвіл на виїзд. Втеча культурного діяча за кордон не тільки зруйнувала кар’єру досить порядної людини, стала причиною незворотних змін у її стані здоров’я, а й назавжди прикріпила ярлик “партійного держиморди”.

Не краща й історія брата головного героя – Федора Свірельнікова. Талановита людина, з якою пов’язувалися всі надії в сім’ї, в 90-х співається, не знайшовши в собі сил опиратися особистим невдачам. Федір викликає відразу своїм неприхованим антисемітизмом та пристосовницькими принципами. Як знавець кількох іноземних мов, він заробляє великі гроші на численних інтерв’ю західним агентствам щодо моральної атмосфери в сучасному російському суспільстві, чесно беручи до уваги побажання роботодавців. Автор характеризує його як людину, здатну заради свободи “пробалаболити” країну. Таким людям, як Федір, згаданий депутат та режисер, письменник опосередковано дає жахливе, але справедливе визначення – “вільна людина з душею раба – моторошна річ!”¹⁰.

Трагічні і відразливі долі пересічних персонажів у жахливій 90-ті роки, період страшної інфляції, злидарства та девальвації усього духовного надбання минулої епохи, відбивають сучасний стан країни. При всій любові письменника до Росії, його закоханості в красу рідної землі, її з жалем і болем зображено як країну, в якій “за розкриття злочинів карають суворіше, ніж за їх здійснення”¹¹, котру розкрадено та розпродано, як країну з “розігнаною армією, спорожненими заводами, порослими бур’яном полями, країну, що змарнувала половину своїх земель і що невмолимо вмирає”...¹².

Носіями справжньої, не знехтуваної духовності в романі “Грибний цар” виступає ціла галерея чудаків: це й дід Благушин, що просить у дерев вибачення за спричинені їм пошкодження; збирач грибів, що, як відзначає Свірельніков, читає надто розумні

¹⁰ Поляков Ю. Грибной царь. Москва, 2005. С.220.

¹¹ Там само. С.71.

¹² Там само. С.235.

книжки, а харчується, наче неандерталець; це й смішний, наївний та не прилаштований до ринкових умов дивакуватий винахідник Чагін. В романі залишається відкритим питання: куди йде Росія, якщо її найкращі представники не витримують “нищівного натиску нових часів”, втрачають людські риси, елементарні уявлення про порядність та честь, а якщо вони в них і залишаються, то ці люди виглядають у рідній країні як вихідці з іншої планети, не пристосовані до існування у ворожому середовищі.

Паралельно з питаннями етики в романі “Грибний цар” окреслюється і парадигма сприйняття та оцінки інонаціонального етнокультурного простору. З теоретичної точки зору, образ певної країни складається з “системи символів, знаків і характеристик, що представляють певну країну (державу) протягом доволі тривалого часу”¹³. Відомий російський геополітик Д.Замятін як ключовий масштабний образ держави визначає поняття “фронтиру Східної Європи”. Символами, що формують внутрішні параметри країни та визначають її ідентичність, на думку вченого, стали Дніпро, Київ, Львів, степи Причорномор’я як географічні образи; постаті Б.Хмельницького, Г.Сковороди, Т.Шевченка, М.Гоголя, літературного героя Тараса Бульби як культурософські образи; гопак, горілка, українська мова як фольклорні та традиційні символи¹⁴. Серед геокультурних образів названі православ’я, барочна культура, українська вченість, запорізьке козацтво, Дике Поле та інші складові образного ядра країни¹⁵.

Дійсно, частина зазначених образів, взята, переважно, зі сфери традиційних символів, фігурує як ключові для розуміння українського кітчу в романі Ю.Полякова. В сюжетній площині твору для налагодження стосунків бізнесмени Свірельніков та Веселкін призначають зустріч в “українському” ресторані “Кружало”. З’являються образи “гоголівських парубків”, “ошарованих бандуристів”, сала, “пухирчатих” огірків, кров’яної часничної ковбаси, горілки з перцем, смаженого поросся, пісні “Рушник”. Під впливом стилізованої української культури Свірельніков згадує про факт захоплення цією піснею свого батька. Герой задумується над питанням, чого б це “простому русському, точнее сказать, московскому человеку прилюбилась эта хохляцкая песня – поди теперь догадайся! Но ни одно семейное застолье не обходилось без “Рушника”¹⁶.

Здавалось би, патетичний зміст пісні мав би викликати масу найкращих почуттів у людини, що нею захоплюється, але навпаки: майже кожного разу батько починав буянити після співу, сваритися з дружиною, навіть зі спробами побиття, пригадуючи певний любовний трикутник, що мав місце ще до їхнього весілля. Введення мотиву неадекватного впливу української пісні, що провокувала агресивну поведінку героя, має на меті сфокусувати увагу на факті егоїстичного ставлення чоловіка до жінки, адже її вже дорослий син Михайло навіть уявити собі не міг, щоб після шлюбу мати могла зрадити батька і взагалі кимось цікавитися, бо вона все своє життя присвятила служінню родині.

Одним із “ядерних” етнокультурних образів твору, створеним у контексті українсько-польської теми, стало метафоричне визначення автором росіян як “москалів”. Один із героїв твору, українець за походженням, що навіть не має імені, а тільки

¹³ *Замятин Д.* Власть пространства и пространство власти: Географические образы в политике и международных отношениях. Москва, 2004. С.335.

¹⁴ *Замятин Д.* Геополитические и геокультурные образы Украины // Власть пространства и пространство власти. Москва. С.172–176.

¹⁵ Там само. С.175.

¹⁶ *Поляков Ю.* Грибной царь. С.11.

прізвище – Порховко – фігурує як головний редактор відомої своїм непримиренним критицизмом популярної газети “Столичный колокол”. Етимологія прізвища героя тісно пов’язана з його характером та людськими рисами. Автор називає його “потомком переметчивих сечевиків”, натякаючи на перебіжницьке минуле запорізьких козаків, “парубком в смокінге”, а за вчинками характеризує як пристосування. Однак письменник констатує, що саме “исконная неприязнь к москалям” головного редактора сприяла становленню статусу газети як непримиреного до вад столичного життя видання. Врешті, прізвище “Порховко” справджує себе: за певні домовленості редактор вилучає з друку “гарячий” матеріал.

Кітчеві уявлення про особливості польської та білоруської ментальності розкриваються в романі мимохідь, але навіть єдина яскрава деталь влучно передає уявлення про імідж нації. Свірельнікова як монополіста російського ринку з торгівлі сантехнікою та її обслуговування залюбки запрошують на прийоми до посольств слов’янських та інших держав у Москві. Запрошення на раут до польського посольства сприймається ним та у журналістських колах за честь. Вустами своїх героїв автор зазначає, що там буває вся інтелігенція, стіл вражає багатством і, не біда, що нагодою чергової зустрічі є... ювілей розгрому “москалів” під Конотопом 1659 р., в якому брали участь не тільки українські, а й польські війська. Святкування цього ювілею, найімовірніше, є авторською вигадкою, але доволі показовою в контексті розкриття особливостей ментальності поляків. Так, віддалені історичні події, що їх святкують у посольстві Польщі, вбачаються актуальними лише в контексті перемоги, здобутої над росіянами.

Відношення до посольських прийомів стає стрижневим у розкритті білоруської теми. Письменник відзначає щедрість заходів у посольстві Білорусі в Москві (“найкраще годують у білоруському посольстві”, – зазначає журналіст) і водночас констатує факт того, що “ходить до них не личить”¹⁷. Пояснення такого ставлення міститься у визнанні залежності від думки Заходу з цього приводу: “Західники дізнаються – на жодне прийняття більше не покличуть”¹⁸. Концептуальним у сприйнятті культурного образу сучасної Білорусі в романі російського письменника стає розкриття зверхнього ставлення соціальної та журналістської еліти до представників сусідньої держави. Негаразди внутрішнього та зовнішнього політичного життя країни сприймаються не як такі, що викликають щиру стурбованість. Ставлення героїв твору до білорусів залежить від думки третьої сторони, що не вважає політичний розвиток країни нормальним. Значущість впливу цієї третьої сторони, навіть на думку не певних осіб, а на рівні держави, визначена в іронічно-сакраментальній фразі “Москва полагает, а Вашингтон располагает”¹⁹, при цьому опозиція Москва–Вашингтон створена за принципом інтертекстуально заданої у відомому вислові співвіднесеності: людина – Бог.

У творі даються і не прямо визначені характеристики, що асоціативно прив’язуються до певного етносу. Директор школи, в якій навчався головний герой роману – Костянтин Федорович, можливо, був українцем за походженням, адже він ласкаво називав школярів не зовсім зрозумілим для них словом “лицарі”^{*}, коли вони, граючись, імітували сцени з кінофільму “Хрестоносці”. Директор виявився дуже порядною людиною: він заступився за хлопчика, якого цькував увесь піонерський загін класу за

¹⁷ Поляков Ю. Грибной царь. С.214.

¹⁸ Там само.

¹⁹ Там само. С.85.

* У романі – “льцари”.

дорученням учительки. Але, на жаль, в романі переважають характеристики з негативізуючим відтінком. Так, двом “лімітціам”-проституткам дається (замість домашнього) телефон Київського вокзалу; приїжджі з Білоруського вокзалу обкрадають та “доводять до напівсортирного стану” винайняту квартиру, а в поїздах білоруського напрямку процвітає бізнес з продажу спиртних напоїв нарозлив. “Ядерним” в цьому контексті стає образ Чорнобиля в прямому і переносному сенсі. Герой твору з відразою ставиться до продуктів харчування, привезених з України та Білорусі, віддаючи перевагу овочам, вирощеним на підмосковних ділянках²⁰. Можливо, це сталося через те, що саме у відрядження до Чорнобиля, ще й зроблене як заохочення за професійність, було відправлено його батька, після чого той невдовзі помер...

Неочікуваним виявилось дослідження ментальних рис інших народів у творі: американців, французів, німців, євреїв, татарів, грузинів та чеченців. При цьому пригадалось застереження теоретиків імагології щодо проєкції утрированого й принизливого образу на певну етнокультурну спільноту, що “може ображати й дискредитувати не менше, ніж проєкція подібного образу на певну особу”²¹.

Дослідження конкретних кітчевих етнокультурних стереотипів слов’янських народів на основі роману Ю.Полякова “Грибний цар” дало змогу виявити ряд феноменів, що формують етнокультурний когнітивний базис твору. Прецедентні вислови щодо Росії та України становлять, переважно, негативізуючі національні концепти: дикий ринок, втрачені землі, пристосовництво (Росія); хохли, москалі, шаровари, Чорнобиль (Україна). Українська тема доволі часто виникає у творчості письменника, але показовою є відсутність поняття *українського* в романі: воно замінене визначенням “хохляцьке”: “хохляцька пісня”, “хохляцькі шаровари”, “хохлушка”^{*}. Ці образи не є негативно насиченими, адже хохляцька пісня – щира, шаровари – модні, а південне фрикативне “г” дівчини доводить до нестями закоханого хлопця... Попри це, термін “хохли”, зазначають вчені, передбачає принизливий тип українців: “невинний і нецивілізований селянський народ, якому бракувало політичного проводу і прав, також він становив людський матеріал, що був об’єктом свідомої експлуатації з боку політичних еліт”²². Поняття ж “москалі” фігурує в творі російського письменника лише в контексті українсько-польської теми, під чим розуміється апріорі вороже ставлення з боку представників етнічних спільнот у контексті протистояння велико- та малоросів, центру та периферії, свого та чужого культурного простору.

Не треба, втім, забувати, що завдання імаголога – сприяти взаєморозумінню в міжнаціональному спілкуванні. Тому ми з задоволенням відзначаємо саме позитивні риси, що мають відношення до характеристики етнокультурної свідомості представників тієї чи іншої країни: щирість (українці), хлібосольність (білоруси), поступливість (росіяни), елітарність (поляки), розумність (євреї), впливовість (американці), багатодітність (татари), заповзятливість (вірмени), пристрасність (грузини, чеченці).

²⁰ Поляков Ю. Грибной царь. С.140.

²¹ Наливайко Д.С. Літературознавча імагологія: Предмет і стратегії. С.32.

^{*} Вживається стосовно образу дніпропетровської красуні в романі “Замислив я втечу...”.

²² Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська література новітньої доби. Київ, 2004. С.49. Див. також: Капелер А. Мазепинцы, малороссы, хохлы: украинцы в этнической иерархии российской империи // Россия–Украина: история взаимоотношений. Москва, 1997. С.125–144.

**ETHNIC AND CULTURAL DISCOURSE
IN THE YU.POLAKOV'S NOVEL “MUSHROOM TSAR”
(imagology essays)**

Tetyana SHEVCHUK

*Izmail State University
12, Repina Str., Izmail, 68600
The Chair of Foreign Literature*

The article investigates the development of imagological science as the branch of comparative literature, its subject, problems and basic categories. The peculiarities of the Russian ethno cultural identity so as the understanding of the images of Slavic countries and their representatives (Ukrainians, Byelorussians, Poles) are analyzed on the base of the novel “Mushroom’s tsar” (2005), written by Russian writer Y.Polyakov. The precedent phenomena about Russia and Ukraine are under consideration.

Key words: imagological science, ethno cultural discourse, mentality, identity, country image, Ukrainian kitsch.

Стаття надійшла до редколегії 18.06.2006
Прийнята до друку 06.07.2006